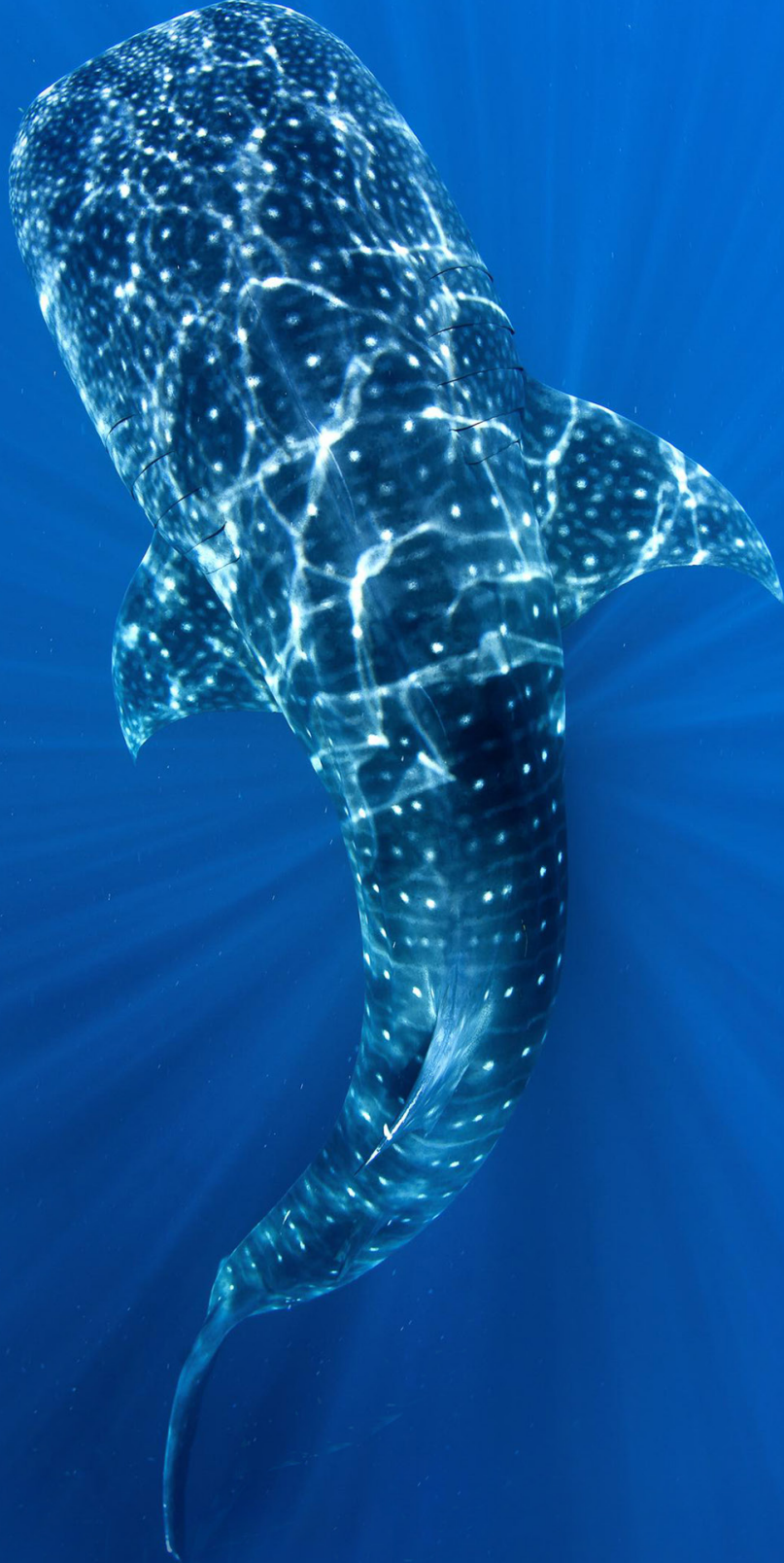

GREENPEACE

SAYI #137

MAVİ
GEZEGENİMİZ
TEHLİKE
ALTINDA!

İçindekiler

04

4 maddede okyanuslara yönelik tehditler

Sağlıklı ve yaşam dolu okyanuslar iklim değişikliğinin etkilerini sınırlayıp üstesinden gelmek konusunda en önemli savunma mekanizmalarından biri. Okyanustaki canlılar olmasaydı, atmosferde yaklaşık yüzde 50 daha fazla karbondioksit bulunurdu ve dünya çok daha sıcak olurdu.

Okyanuslarımızın üçte birini koruma altına almak mümkün

Geleceğimizin bağlı olduğu okyanuslar insan müdahaleleri nedeniyle tehdit altında. İklim değişikliği, okyanusların asitleşmesi, aşırı avlanma, plastik kirliliği ve diğer kirlilikler okyanus yaşamını yok ediyor.

06

Okyanuslarımız hızla asitleniyor!

Günümüzde okyanuslar geçmişe kıyasla çok daha hızlı bir şekilde asitleniyor. Okyanusların bu kadar asitlenmesi başta deniz ekosisteminin temelini oluşturan fitoplanktonları, mercan resiflerini, balıkları ve diğer deniz canlılarını olumsuz şekilde etkileyecek.

08

Plastik atıkların yeni adresi: Türkiye

Greenpeace Doğu Asya'nın yayımladığı yeni rapora göre, Çin'in 2018'deki plastik ithalat yasağının ardından plastik atıklar en çok Malezya, Vietnam ve Tayland'a gönderildi. Ancak bu ülkelerin hızlı bir şekilde ithalat kısıtlamaları getirmesinin ardından ihracat Endonezya, Hindistan ve Türkiye'ye kaydı.

10

GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz Basım ve Tanıtım Hizmetleri Ltd. Şti. adına Ece Ünver

Genel Yayın Merkezi

Teşvikiye Mah. Şakayık Sok. No:40/7, 34365 Şişli, İstanbul
Tel: +90 212 292 76 19
Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Ece Ünver

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Gökhan Çevik

Editör

Nilay Vardar

Baskı

Printworld Matbaa San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

Jargon Reklam Tanıtım ve Proje Danışmanlığı A.Ş.

Dağıtım

PTT

Kapak fotoğrafı

© Paul Hilton / Greenpeace

GREENPEACE

© Marten van Dijk / Greenpeace

“Plastik Canavarı” Avrupa turunda

Greenpeace gemisi Beluga II, 20 metrelik “Plastik Canavarı” ile Avrupa’yı dolaşiyor. Neden mi? Çünkü dünya bir plastik kriziyle mücadele ediyor. Tek kullanımlık plastikler denizlerimize ciddi zararlar veriyor. Biz bu plastik canavarını yarattığımız yere geri göndermeye kararlıyız. Bu yolculukta yanımızda bir plastik canavarı var çünkü bu durumun sorumlularına görmezden gelinemeyecek kadar ciddi bir mesaj göndermek istiyoruz: Dünyamızı tek kullanımlık plastiklerle kirlitmeye son verin!

OKYANUSLARIMIZIN ÜÇTE BİRİNİ KORUMA ALTINA ALMAK MÜMKÜN

Geleceğimizin bağlı olduğu okyanuslar insan müdahaleleri nedeniyle tehdit altında. İklim değişikliği, okyanusların asitleşmesi, aşırı avlanma, plastik kirliliği ve diğer kirlilikler okyanus yaşamını yok ediyor.

Bilim insanları, hem vahşi yaşamı korumak hem de iklim değişikliği ile mücadele etmek için okyanusların en az üçte birinin 2030 yılına kadar okyanus koruma alanı kapsamına alınması gerektiğini belirtiyor. Zira okyanustaki canlılar olmasaydı, atmosferde yaklaşık yüzde 50 daha fazla karbondioksit bulunurdu ve dünya çok daha sıcak olurdu.

Greenpeace'in York Üniversitesi ve Oxford Üniversitesi ile birlikte hazırladığı "30x30 Okyanus Koruma Planı" raporu okyanusların en az üçte birinin okyanus koruma alanı kapsamına alınmasının mümkün olduğunu ortaya koyuyor.

"30x30 Okyanus Koruma Planı" raporu bu alanda yapılmış en geniş kapsamlı çalışmalardan biri. Araştırmacılar ulusal sınırların dışında kalan ve gezegenin neredeyse yarısını kaplayan okyanusları 10 bin kilometrekare büyüklüğünde yaklaşık 25 bin alana böldü. Koruma altındaki alanlarda bulunan yaban hayat, habitat ve temel oşinografik kriterler gibi 458 farklı özelliğin dağılımını haritalandırdı ve insan müdahalesinin olmadığı okyanus koruma alanları ağının nasıl gözükeceğini ortaya çıkardı.

BM okyanusların korunmasının önünü açabilir

Birleşmiş Milletler'de Küresel Okyanus Anlaşması oluşturulmasına yönelik süren müzakereler, ulusal sınırların dışında kalan ve 230 milyon kilometrekarelik alanı kapsayan okyanusların korunmasının önünü açabilir.

York Üniversitesi Deniz Koruma Biyoloğu Prof. Callum Roberts şöyle konuştu: "Açık denizlerin sembolleşmiş vahşi canlılarından bazılarının tükenme hızı dünyayı şaşırttı. Deniz kuşları, kaplumbağalar, köpek balıkları ve deniz memelilerinin olağanüstü hızla tükenmesi, Birleşmiş Milletler'deki hükümetlerin acilen düzeltmesi gereken kötü yönetim sistemini ortaya koyuyor. Bu rapor, uluslararası sularda türlerin neslinin tükenmesini önleyecek ve hızlı değişen dünyamızda hayatta kalmalarına yardımcı olacak bir koruma ağının nasıl oluşturulacağını gösteriyor."

Greenpeace'in Okyanusları Koruma Kampanyacısı Dr. Sandra Schoettner ise BM'deki müzakerelerin önemine şu sözlerle dikkat çekti: "İklim değişikliği, okyanusların asitleşmesi, aşırı avlanma ve kirlenme sebebiyle okyanuslarımız daha önce hiç olmadığı kadar tehdit altında. 2030 yılına kadar acilen okyanuslarımızın en az üçte birini korumamız gerekiyor. Bu araştırmanın en heyecan verici kısmı gezegen çapında sağlam bir okyanus koruma ağı tasarlanmasını ve yaratmanın tamamen mümkün olduğunu göstermesi. Bunlar sadece haritada çizilen çizgiler değil; vahşi yaşam alanlarını, göç koridorlarını ve kritik ekosistemleri kapsayan tutarlı ve birbirine bağlı bir koruma zinciri. Bu okyanus koruma planı, deniz yaşamının tüm yelpazesini koruyacak, okyanusların karşılaştığı krizin üstesinden gelmeye yardımcı olacak ve iyileşmesini sağlayacak. BM'de gerçekleşen müzakereler çok önemli çünkü hükümetler 2020 yılına kadar zararlı insan faaliyetlerinden uzak okyanus koruma ağlarını oluşturacak Küresel Okyanus Anlaşması'nı oluşturabilirler. Okyanuslarımız krizde! İhtiyacımız olan tek şey ise çok geç olmadan onları korumak için siyasi irade ortaya koymak."

4 MADDEDE OKYANUSLARA YÖNELİK TEHDİTLER

Sağlıklı ve yaşam dolu okyanuslar iklim değişikliğinin etkilerini sınırlayıp üstesinden gelmek konusunda en önemli savunma mekanizmalarından biri. Biyolojik pompa görevi gören sağlıklı okyanuslar karbondioksiti emiyor. Krillden balınaya, yosun ormanlarından deniz çayırlarına ve mangrovlara kadar neredeyse tüm okyanus canlıları karbonu soğutup saklayarak atmosferden uzaklaştırmaya ve deniz tabanında depolamaya yardımcı oluyor. Okyanustaki canlılar olmasaydı, atmosferde yaklaşık yüzde 50 daha fazla karbondioksit bulunurdu ve dünya çok daha sıcak olurdu. Kısacası okyanuslar dünyamız için hayati öneme sahip. Ancak maalesef 4 ana tehdit yüzünden tehlike altındalar!

1 Plastik kirliliği

Dünya artık okyanusların yaşadığı plastik krizinin boyutlarını biliyor. Her dakika bir kamyon dolusu plastik okyanuslara karışıyor. Denizlerdeki plastik kirliliğinin yüzde 80'i kara kaynaklı. Tek kullanımlık plastik üreten şirketler okyanusların sadece 1-2 dakika kullanılan tek kullanımlık plastiklerle bir çöplüğe dönüşmesini umursamıyor ancak hayvanlar sulara karışan bu plastiklere dolanıyor, boğuluyor. Üstelik plastikler tehlikeli ve yutulabilecek kadar küçük mikroplastiklere ayrılabilir, besin zincirine dahil oluyor. Bilim insanları heybetli balinalardan kaplumbağalara, balıklara ve hatta deniz tuzuna kadar okyanuslara dair her şeyde küçük plastik parçacıkları buldu. Okyanusun en derin bölgelerinde, kutup denizindeki buzun içinde bile plastik bulunuyor ve orada yüzlerce, binlerce yıl kalmaya devam edecek.

2 Petrol kirliliği

Petrol ve doğalgaz çıkarma çalışmaları okyanus yaşamını doğrudan tehdit ediyor. Deniz yaşamını zehirleyen petrol sızıntısı ve kirliliği nedeniyle deniz kuşu gibi canlılar ölüyor. Okyanustaki petrol sızıntıları haritalardaki ulusal sınırları takip etmiyor ve tüm yaban hayatını etkiliyor. Bunun yanı sıra gözle görünmeyen sorunlar da çok büyük: Petrol ve doğalgaz arama çalışmalarında derin deniz balinalarını sağır eden ölümcül sismik patlamalar kullanılıyor. Bugüne kadar var olmuş, bilinen en büyük beyne sahip ispermeçet balinası vb. türler derin denizlerdeki mürekkep balığıyla beslenmek için inanılmaz derinliklere dalıyor. Bu hayvanlar "sesle" görüyor, yollarını bulmak ve hayatta kalmak için gelişmiş işitme duyularına güveniyor. Su altında yapılan patlatma faaliyetleri bu hayvanları sağır edebiliyor veya bölgeden hızlıca kaçmalarına yol açarak şaşkınlıklarına ve kaybolmalarına neden olabiliyor.

3 Yıkıcı balıkçılık faaliyetleri

Okyanuslar uzun yıllar boyunca sonsuz miktarda balığa sahip olsalar da, geliştirilen balıkçılık ve avlanma yöntemleri ile maalesef "elini sallasan ellisi" tanımı artık deniz yaşamı için geçerli değil. Denetimin olmadığı açık denizler büyük gemiler tarafından talan ediliyor. Bu endüstriyel av gemileri denizlerde trol ağı gibi yıkıcı yöntemler kullanarak deniz yatağını tarıyor, kompleks habitatlar deniz tabanıyla birlikte yok oluyor. Hepimizin yakından bildiği kaplumbağa, albatros, yunus ve deniz atı gibi okyanus canlıları yıkıcı balıkçılık faaliyetleri tehlikesiyle karşı karşıya. Dünyadaki yaşamımız sağlıklı okyanuslara bağlı olduğu için tüm bu tahribatlar hepimize zarar veriyor; okyanus kenarında yaşayan, besin ve geçim kaynağı için okyanustan faydalanan milyonlarca insan doğrudan etkileniyor. Aşırı avlanma sonucu birçok tür popülasyonu önemli zararlar görüyor; uskumru, ringa ve sardunya gibi iyi bilinen türler de buna dahil. Kaza sonrası başka balıkların da avlanması anlamına gelen "yan avlanma" sonucunda binlerce yıllık mercanlardan oltaya takılan nesli tükenmekte olan kaplumbağa ve albatroslara, ağlara dolanan yunus ve balinalara kadar her deniz canlısı zarar görüyor. Her yıl 300.000 balina ve yunus, av ağılarıyla "kaza sonucu" öldürülüyor.

4 Derin deniz madenciliği

Ay'ın yüzeyinden daha az keşfedilen derin denizler hakkında çok az bilgiye sahibiz. Uzun yıllar boyunca insanlık derin denizlere ulaşamıyordu ancak teknolojinin gelişmesiyle artık gezegenin çok daha fazla bölümü sömürüye açık hale geliyor; maden şirketleri derin deniz tabanındaki değerli mineralleri sömürmek için endüstriyel derin deniz makineleri geliştiriyor. Bu mineraller akıllı telefon ve bilgisayar gibi hepimizin yakından tanıdığı yeni teknolojiler için kullanılıyor ancak çok uzaklardaki nefes kesici yerlere zarar veriyor. Bu yerlerin ve yaşayan canlıların çoğu daha yeni keşfedildiği ve tam olarak anlaşılmadığı için derin deniz madenciliğinin bütün etkilerini bilmemiz mümkün değil. Fakat bilim insanları yavaş büyüyen hayvanlar ve narin yapılar için zararın geri dönülemez hale gelebileceğini öngörüyor.

Okyanuslarımız hızla asitleniyor!

The University of York Çevre Departmanı'ndan Araştırmacı Ergün Bey

Günümüzde okyanuslar geçmişe kıyasla çok daha hızlı bir şekilde asitleniyor. Okyanusların bu kadar asitlenmesi başta deniz ekosisteminin temelini oluşturan fitoplanktonları, mercan resiflerini, balıkları ve diğer deniz canlılarını olumsuz şekilde etkileyecek. Fitoplanktonlar azalırsa, okyanuslar daha az karbondioksit çekecek ve küresel ısınma daha da hızlanacak. Bu durumu durdurmamızın tek çaresi saldıığımız karbondioksit emisyonlarını bir an önce azaltmak!

© Christian Aslund / Greenpeace

Endüstri devriminden beri atmosfere saldıığımız karbondioksit gazının önemli bir kısmı dünya okyanusları tarafından emilir. Deniz suyunda emilen karbondioksit, deniz ekosisteminin temelini oluşturan fitoplanktonlar tarafından kullanılır. Fitoplanktonlar olmasaydı, deniz suyunun emdiği karbondioksit yüzey suyunda kalacak ve okyanusların karbondioksit emilimini oldukça azaltacaktı. Okyanusların daha az karbondioksit çekmesi daha fazla karbondioksitin atmosferde kalması, dolayısıyla dünyanın daha fazla ısınması anlamına gelecekti.

© Denis Sinyakov / Greenpeace

Endüstri devriminden bugüne okyanusların çektiği karbondioksit gazı nedeni ile dünya okyanuslarının pH'ı 8.2 oranından 8.1 oranına düştü, yani okyanusların asitlenmesine neden oldu. 2100 yılına kadar saldıığımız karbondioksit emisyonları bu hızla devam ederse, atmosferdeki karbondioksit oranı 1000 ppm oranına ulaşacak; bu da okyanus pH'ının 8.1 oranından 7.8'e düşmesine, yani okyanusların çok daha fazla asitlenmesine neden olacak. Okyanusların bu kadar asitlenmesi başta deniz ekosisteminin temelini oluşturan fitoplanktonları, mercan resiflerini, balıkları ve diğer deniz canlılarını olumsuz şekilde etkileyecek. Fitoplanktonlar azalırsa, okyanuslar daha az karbondioksit çekecek ve küresel ısınma daha da hızlanacak.

© Will Rose / Greenpeace

© Denis Sinyakov / Greenpeace

Okyanuslarımızın karbondioksit emilim sistemi halen çok güzel bir şekilde çalışmaktadır. Fakat buna rağmen atmosferdeki karbondioksit oranı hızla artmaktadır. Geçmiş 400 bin yılda dünyamızın atmosferdeki karbondioksit konsantresi 300 ppm oranını hiçbir zaman geçmedi. Biz bu oranı 1950 yılında çoktan aştık, şu an atmosferdeki karbondioksit 411 ppm oranındadır.

© Paul Langrock / Zenit / Greenpeace

Geçmiş 300 milyon yıllık jeolojik verilere bakıldığında okyanusların pH oranının düştüğü, yani okyanusların asitlendiği gözlemlenmiştir. O dönemlerdeki okyanus asitlenmelerinin nedeni sürekli aktif olan volkanların atmosfere saldırdığı karbondioksit gazlarıydı. Fakat o dönemdeki okyanus asitlenme hızı oldukça yavaştı, bu nedenle okyanus pH'ı tekrar yükseliyordu (okyanusların asitlenmesi azalıyordu). Günümüzde yaşadığımız okyanus asitlenme hızı o dönemlerden çok ama çok daha hızlı. Bu nedenle çevre ve iklim bilimciler bu durumdan oldukça kaygılı. Bu durumu durdurmamızın tek çaresi saldıığımız karbondioksit emisyonlarını bir an önce azaltmak! Yani ülkelerin yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği konusunda ciddi adımlar atması gerek.

PLASTİK ATIKLARIN YENİ ADRESİ: TÜRKİYE

Greenpeace Doğu Asya'nın yayımladığı yeni rapora göre, Çin'in 2018'deki plastik ithalat yasağının ardından plastik atıklar en çok Malezya, Vietnam ve Tayland'a gönderildi. Ancak bu ülkelerin hızlı bir şekilde ithalat kısıtlamaları getirmesinin ardından ihracat Endonezya, Hindistan ve Türkiye'ye kaydı.

Türkiye başka ülkelerin çöpünde boğulmadan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın plastik atık ithalatıyla ilgili politikalarını gözden geçirmesini talep ediyoruz.

© Soojung Do / Greenpeace

Greenpeace Doğu Asya, 2016-2018 yılları arasında en fazla plastik atık ithal ve ihraç eden 21 ülkenin ithalat ve ihracat rakamlarının yer aldığı raporu yayımladı. Raporda Çin'in 2018'deki plastik ithalat yasağının etkilerine de yer verildi. Rapora göre plastik atık ihracatı 2016 yılında 12,5 milyon tondan 2018'de 5,8 milyon tona düşerek yaklaşık yüzde 50 oranında azaldı. Plastik üretiminin artacağı tahmin edildiğinden, ihracattaki bu düşüş plastiklerin ülkelerde stoklanmaya ya da yanlış yöntemlerle bertaraf edilmeye başlanacağı anlamına geliyor.

Greenpeace Doğu Asya Kampanya Sorumlusu Kate Lin konuyla ilgili şöyle konuştu: "Bir ülke plastik atık ithalatını düzenlediği zaman, ithalat akışı bir sonraki ülkeye geçer. O da düzenleyince, bir sonrakine... Ancak giderek daha yetersiz hale gelen bu sistemin yıkıcı bir etkisi var çünkü bu plastiklerin akıbetini göremiyoruz. Bunu kabul etmek mümkün değil. Geri dönüşüm sistemleri plastik üretimine çözüm olamaz. Bugüne kadar üretilen plastiğin sadece % 9'u geri dönüştürüldü. Plastik kirliliğinin tek bir çözümü var: Daha az plastik üretmek."

Türkiye'nin plastik atık ithalatı beşe katlandı

Greenpeace Doğu Asya tarafından hazırlanan raporun Türkiye bölümünde şu noktalara dikkat çekildi:

- Türkiye'nin ithalatı 2016 yılının başında aylık 4.000 tondan, 2018'in başında aylık 33.000 tona yükseldi. İthalat 2018 yılının ortalarında aylık 20.000 tona geriledi ve sabit kaldı.
- İngiltere'den ithalat Ekim 2018'den itibaren 10.000 tona ulaşarak keskin bir artış gösterdi.
- Hükümet, plastik atık ithalatı konusunda herhangi bir kısıtlama getirmedi.

Greenpeace Akdeniz Projeler Sorumlusu Deniz Bayram şöyle konuştu: "Atık yönetimi ciddi bir konudur, kapsamlı altyapı ve denetim mekanizmaları gerektirir. Çin'in plastik atık ithalatı yasağının ardından Türkiye birdenbire gelişmiş ülkelerin çöplerinin yeni adresi oldu. Peki bu çöplerin geri dönüşümünde %100 hedefe ulaşıyor mu? Atık ithalatının çevresel etkileri değerlendiriliyor mu? Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bir denetim uyguluyor mu? Bu soruların cevabı şimdilik yok. Türkiye henüz kendi çöpüyle baş edemeyen bir ülke. Bu yüzden kontrolsüz çöp ithalatı Türkiye'nin kendi geri dönüşüm sisteminde varolan sorunların daha da artmasına neden olabilir."

Hemen Őimdi "PLASTİK" yaz, 2322'ye gnder.

Sen de kampanyamıza katıl!

PLASTİK KİRLİLİĞİNE DUR DE!

Her yıl yaklaşık 12 milyon ton plastik, denizlerimize karışıyor ve bu plastiklerin doğada çözünmeleri yüzlerce yıl alıyor. Her yıl binlerce deniz kaplumbağası ve başka deniz canlıları, plastik parçalarını yutarak veya bu parçalara dolanarak hayatlarını kaybediyor. İmza kampanyasına katıl, plastik kirliliğine karşı birlikte neler yapabileceğimizi anlatmak için seni arayalım.

Plastik
yaz
2322'ye
gnder

GREENPEACE

Kampanya katılım SMS bedeli Türk Telekom, Türkcell ve Vodafone için SMS başına KDV ve OİV dahil 0,65 TL'dir. Operatörler kısa mesaj birim fiyatlarında meydana gelecek değişiklikleri aboneye yansıtma hakkını saklı tutar. Dergi aboneliği hakkında bilgi vermek için destekçi iliŐkleri ekibimiz sizi en kısa zamanda arayacaktır.